אלא אימא עד שתהא תחלתו כשיריו אחד דרש מרימר [א]הני איסורייתא דסורא מסככין בהו אע"ג דאגדן למנינא בעלמא הוא דאגדן א"ר אבא[א] הני צריפי דאורבני כיון שהותרה ראשי מעדנים שלהן כשרין והא אגידי מתתאי אמר רב פפא דשרי להו (ואמר) רב הונא בריה דרב יהושע[ב] אפילו תימא דלא שרי להו כל אגד שאינו עשוי לטלטלו לא שמיה אגד א"ר אבא אמר שמואל ירקות שאמרו חכמים אדם יוצא בהן ידי חובתו בפסח מביאין את הטומאה ואין חוצצין בפני הטומאה [ב]ופוסלין בסוכה משום אויר [א]מ"ט כיון דלכי יבשי פרכי ונפלי כמאן דליתנהו דמי ואמר רבי אבא אמר רב הונא [ג]הבוצר לגת אין לו ידות ורב מנשיא בר גדא אמר רב הונא [ד]הקוצר לסכך אין לו ידות מאן דאמר קוצר כל שכן בוצר דלא ניחא ליה דלא נימצייה[ג] לחמריה מאן דאמר בוצר שאין לו ידות אבל קוצר יש לו ידות דניחא ליה דליסכך בהו כי היכי דלא ליבדרן נימא דרב מנשיא בר גדא תנאי היא דתניא [ה]סוכי תאנים ובהן תאנים פרכילין ובהן ענבים קשין ובהן שבלים מכבדות ובהן תמרים כולן אם פסולת מרובה על האוכלין כשרה ואם לאו פסולה אחרים אומרים עד שיהו קשין מרובין על הידות ועל האוכלין מאי לאו בהא קא מיפלגי דמר סבר יש להן ידות ומר סבר אין להן ידות לרבי אבא ודאי תנאי היא לרב מנשיא בר גדא מי לימא תנאי היא אמר לך רב מנשיא דכולי עלמא סברי הקוצר לסכך אין לו ידות והכא במאי עסקינן [ו]כגון שקוצצן לאכילה ונמלך עליהן לסיכוך אי קוצצן לאכילה מאי טעמייהו דרבנן וכי תימא קסברי רבנן כיון דנמלך עליהן לסיכוך בטלה ליה מחשבתו ומי בטלה ליה מחשבה בהכי והתנן [ד][ז]כל הכלים

יורדין

רש"י

אלא. אתחלתו קאי והכי קאמר אין תחילתו פסול עד שיהא הוא כשיעור שיריו דהיינו אחד אלמא לרבנן שלשה דקאמרינן לעיל למנוה דאי לעכב הא מני לא רבי יוסי ולא רבנן: **איסורייתא דסורא.** חבילי קנים שהיו עושין למכור בשוק ומוכרין אותם במנין: **מסככין בהן.** ואין בהם משום גזרת אוצר דכל ימות השנה לפי שאין דרך להכניעם באגדם: **אלא למנינא בעלמא.** אגדינהו עד שימכרו והלוקחן לייבשן מתיר אגדן הלכך המסכך בהן לשם סוכה אינו צריך להתיר אגדן: **צריפי.** כמין כוך עגול כובע ונחבאים בתוכו ליידי עופות: **דאורבני.** עשוי מענפי ערבות וגודלין אותו מתחתיו פיו[ד] רחב ולמעלה קושרין ראשי הנצרים בחבל קשר אחד כעין כלי מצודות שצדין דגים קטנים שעושין בגומא שקורין יונק"ש אבל אין בצריף שלשה וארבעה בתי אריגה כמו שיש למצודה: **ראשי מעדנים.** קשר העליון. מעדנים כמו התקשר מעדנות כימה (איוב לח): **מתתאי.** לצד פיו הוא קלוע: **דשרי להו.** מתיר ראשי החוט שהוא קלוע בו ואינו צריך להפקיע הקליעה: **שאינו עשוי לטלטלו.** כגון זה שמשהתיר קשר העליון אם אתה מטלטלו הוא ניתק מאליו שאין לו אלא פיו קלוע כמין גדיל לאחוז את הנצרים: **ירקות שאמרו חכמים.** בפסח שאדם יוצא בהן ידי מרור חזרת ועולשין ושאר חברותיהן דקות הם טינב"ש בלע"ז הלכך אין חוצצין בפני הטומאה אם סיכך בהן גג ומדרבנן הוא דגזור עלייהו שלא יסמכו עליהן לחוץ בפני הטומאה דלמא סמכי עלייהו לכי יבשי נמי מיהו בעודן לחין חוצצין מדאורייתא משום דלא מקבלי טומאה דלאו מאכל אדם ניניהו[ו] (דאי מקבלי טומאה לא חייצי בפני הטומאה[ט]) ולכי יבשי אין אהילתן אהילה כדמפרש דמפרכי ונפלי: **ומביאין את הטומאה.** בעודן לחין לכל כמה דלא יבשי אהל הוא מדאורייתא: **ופוסלין בסוכה משום אויר.** כשיעור שאויר פוסל בה דהיינו בשלשה טפחים כדאמרינן לקמן בפירקין (דף יז.) אויר בשלשה ולא משערינן להו לפסול כשיעור שאר סכך פסול דאוכל הראוי לקבל טומאה הוא וסכך פסול אינו פוסל אלא בארבעה טפחים באמצע וארבע אמות מן הצד[ז] אלא כי אויר דיינינן להו לחומרא ובשלשה: **הבוצר לגת.** הבוצר ענבים לדרוך אותם: **אין להם ידות.** להביא העץ טומאה על האוכל לפי שאינו צריך לבית אחיזה ולא ניחא ליה בהן וכי אתרבו ידות לטומאה בהעור והרוטב (חולין דף קיח.) הני מילי ביד הצריכה או בכלי או באוכל: **הקוצר לסכך.** אין הקשין מביאין טומאה על האוכל דלא ניחא ליה בחיבורין לאוכל בסכך לא מיבעי ואי נמי לאו דפסולת מרובה עליו הוה פסיל לה לסוכה: **מאן דאמר.** דקוצר לסכך אין לו ידות: **כל שכן בוצר.** לגת דלא ניחא ליה בהנך ידות: **דנמצייה לחמריה.** מוצצות את היין ומפסידות: **דלא ליבדרן.** ניחא ליה באוכל המחובר בהן שאם ידליל ראשי שבלים מן הקשים שמא יתפזרו וילכו לאיבוד: **נימא דרב מנשיא.** דאמר קוצר אין לו ידות תנאי היא: **סוכי תאנים.** ענפי תאנים: **פרכילין.** זמורות: **מכבדות.** ענפי דקל: **כשירין.** לסכך: **על הידות.** כדי בית יד סמוך לאוכל אף הוא צריך ביטול שגם הוא מקבל טומאה: **לרבי אבא.** דאמר בוצר אין לו ידות אבל קוצר יש לו: **ודאי תנאי היא.** על כרחיה מבעי למימר אנא דאמרי כאחרים דאמרי יש לו דאילו תנא קמא לא מיתוקם כוותיה דהא אמר אין לו ואי בקוצר לאכילה ונמלך לסיכוך כל שכן דהוה ליה למימר יש לו וקאמר אין לו הלכך לא מיתוקמא כרבי אבא: **אלא לרב מנשיא.** דאמר קוצר לסכך אין לו מי מידחיק לאוקמי מילתיה כתנאי ולמימר אנא אמרי כתנא קמא ואחרים פליגי או מוקמינן למתניתין בקוצר לאכילה ונמלך לסכך ומשום הכי אמרי אחרים דיש לו ידות אבל בקוצר לסכך אחרים מודו נמי דאין לו: **ומי בטלה מחשבה.** קבלת טומאה בהכי ואפילו לא נטמאו קודם שנמלך מיהו ירדה להן תורת קבלת טומאה על ידי מחשבה ראשונה ומי בטלה קמייתא במחשבה בתרייתא:

תוספות

ירקות שאמרו חכמים. בפסח שאדם יוצא בהן ידי מרור חזרת ועולשין ותמכא וחרחבינא דקות הן מאד טינב"ש בלע"ז הלכך אין חוצצין בהן בפני הטומאה אם סיכך בהן גג ומדרבנן הוא דגזור רבנן עלייהו שלא יסמכו עליהן לחוץ מפני הטומאה דלמא סמכו עלייהו נמי לכי יבשי ומיהו מדאורייתא חייצי דלא מקבלי טומאה דלאו מאכל אדם ניניהו ולכי יבשי אין אהילתן אהילה כדמפרש דמפרכי ונפלי ומביאין את הטומאה בעודן לחין דכל כמה דלא יבשו אהל הוא מדאורייתא כדפירש[ו] בקונטרס ומה שהוזקק לפרש מדרבנן דאי חשיבי אהל מדאורייתא הוא[ז] לענין הבאה אם כן לענין חציצה נמי ואי לא חשיבי אהל לענין חציצה אם כן לענין הבאה נמי לא דלא דמי להנהו דחשיב בפרק שמיני דאהלות (מ"א) גבי מביאין ולא חוצצין דהתם היינו טעמא[ח] משום דדבר המקבל טומאה אינו חוצץ מפני הטומאה אבל[ט] לא שייך למיתלי טעמא בהכי דהא מפרש טעמא משום דכי יבשי מפרכי ונפלי ולא מסתבר למימר דאסוכה לחודה קאי דלכאורה אכולה מלתא קאי ועוד דאי בהכי תלי טעמא ממתניתין דאהלות שמעינן ליה דקחשיב אוכלין טמאין אלא ודאי מדרבנן הוא דאין חוצצין הכא והא דלא חשיב להו גבי הנהו דאהלות משום דהתם מדאורי' והכא מדרבנן אבל קשה דהיכי מצי למימר דלאו מאכל אדם ניניהו הא אמרינן בפרק כל שעה (פסחים דף לט.) מה מצה שנקחת בכסף מעשר אף מרור כו' ומהאי טעמא ממעט הרדפני[י] דאין יוצאים בו ידי מרור כדפירש שם בקונטרס דהרדפני אינו נקח בכסף מעשר דאינו מאכל ואנן בעינן אוכלין דומיא דיין ושכר ובקר ולאן והגהה היתה שהגיה הר' יהודה בפירוש רש"י דלא מקבלי טומאה משום דלאו מאכל אדם ניניהו ואינו כן אלא מאכל אדם הן ואפ"ה חייצי מדאורייתא כל זמן שלא הוכשרו כדתנן במסכת אהלות פ"ח (מ"א) גבי מביאין וחוצצין קחשיב אוכלין טהורין דהיינו שלא הוכשרו וגבי מביאין ולא חוצצין קא חשיב אוכלין טמאין דהיינו שהוכשרו וכן מוכח בהדיא פרק לא יחפור (ב"ב דף יט: ושם) בשמעתין דרקיק ודווקא בתלושין עסקינן דאלו מחוברין לא מביאין ולא חוצצין כדתנן בפ"ח דאהלות (מ"ה) אלו לא מביאין ולא חוצצין הזרעים והירקות המחוברים לקרקע חוץ מן הירקות שמנו חכמים כלומר גבי מביאין וחוצצין דקחשיב התם ברים פרק ח' האירוס והקיסוס וירקות חמור ודלעת יוונית דהנהו אפילו מחוברין חייצי דקביעי וקיימי ואין הרוח מנענען אבל שאר ירקות המחוברין מתנענעין ברוח והוו להו כטלית וספינה שהיא שטה על פני המים ואפילו בעידנא דלא ניידי אין מביאין ואין חוצצין מדקתני בסיפא קשר את הספינה בדבר שהוא יכול להעמיד כבש את האבן על גבי טלית מביאה את הטומאה הא לאו הכי לא אבל כשהן תלושין ומונחין בחלון או כנגד ארובה חייצי שאר ירקות כדאמרינן בפרק לא יחפור (ב"ב דף כ. ושם) עשבים שתלשן והניחן בחלון או שעלו מאליהן בחלון ממעטין:

דלא ליבדרן. פ"ה שאם ידליל ראשי שיבולים מן הקשין יתפרדו וילכו לאיבוד וי"מ שיכבידו ראשי שבלין על הקשים ולא יתפרדו הקשים מעל הסוכה ברוח:

אם פסולת מרובה על האוכלין כשרה. אבל אוכל מרובה פסולה אע"ג דאמר בפרק העור והרוטב (חולין דף קכט. ושם) בית שסיככו בזרעים טיהרו משום דבטלינהו יש לחלק בין בית לסוכה דבסוכה לא בטילי דעביד דסתר לה אחר החג. אי נמי בעינן דלא מקבלי טומאה בשעת סיכוך משום תעשה ולא מן העשוי[י] אי נמי התם כשעשה בהן שינוי מעשה דבמחשבה לא סלקי מטומאה והכא בשלא עשה בהן שינוי מעשה כדמוכח בתר הכי דפריך אי הכי מ"ט דרבנן דמה שמניחן ע"ג הסוכה לא חשיב שינוי מעשה וכן בפרק לא יחפור (ב"ב דף יט: ושם) דאמר רקיק אינו ממעט בחלון כדקאמרינן התם משום דלא מבטל ליה ופריך ותיפוק ליה דהוי דבר המקבל טומאה דלא מהני ביטול בלא שינוי מעשה:

כל

עין משפט נר מצוה

פו א מיי' פ"ה מהלכות סוכה הלכה יא טוש"ע א"ח סימן תרכט סעיף טו:
פז ב שם סעיף יב:
פח ג מיי' פ"ה מהלכות טומאת אוכלין הל' ו:
פט ד שם הלכה ז:
צ ה ו מיי' פ"ה מהל' סוכה הלכה ג סמג עשין מג טוש"ע א"ח סי' תרכט סעיף י:
צא ז מיי' פ"ח מהלכות כלים הלכה י:

רבינו חננאל

איסורייתא דמחוזתא. פירוש אגודות של עצים שקושרין אותן למוכרן במספר כך וכך אגודות. **צריפי דאורבני.** פי' צריפין שמסככין אותן במורביות של ערבה וקושרין את ראשיהן א) מהנה ומהנה בגת וקושרין עוד קצותן למטה שלא יפרדו. **פי' ראשי [מעדני'].** כדכתי' התקשר מעדנות כימה ואלו הקשרין אין עשויין לטלטל בהן ותנן נמי בכלים (פ' כ' מ"ז) בענין המחצלות וכן המתיר ראשי המעדנים טהורה נחלקה לארכה ונשתיירו בה ג' מעתים של ששה טפחים טמאה: **ירקות פוסלין הסוכה** מ"ט כיון דלכי יבשי פרטי ונתרי כמאן דלתניהו דמי ואותו מקום המסוכך בירקות כאויר הוא ואע"פ שעכשיו מסוכך הוא ואם יש בו ג' טפחים פסולה. **א"ר אבא אמר רב הונא הבוצר ענבים לדורכן לגת אין לו ידות.** כלומר אין רצון הבוצר בגת להיות בענבים ידות ולדורכן הוא בעי והידות שואבין היין. **ורב מנשיא בר גמדא** אמר רב הונא הקוצר לסיכוך אין לו ידות. ואסיקנא מאן דאמר קוצר לסיכוך אין לו ידות כ"ש בוצר שודאי אין לו אבל דר' אבא דאמר בוצר אין לו ידות הני מילי בוצר דניחא ליה דלא להוי להן ידות דלא נמציה לחמריה אבל קוצר לסיכוך יש לו ידות דניחא ליה לסכוכי בהן. **לימא כתנאי. סוכי.** פי' אמירי תאנים ובהן תאנים פרכילין ובהן ענבים קשין ובהן שבולים מכבדות ובהן תמרים כולן אם פסולת מרובה על האוכלין כשרה ואם לאו פסולין אחרים אומרים עד שיהו קשין מרובין על הידות ועל האוכלין מאי לאו בהא קמפלגי ת"ק סבר הקוצר לסיכוך אין לו ידות לפיכך תני עד שיהא פסולת מרובה על האוכלין בלבד ואחרים סברי יש לו ידות וידות כמו אוכל הן ופסולין הן לסיכוך לפיכך עד שיהא פסולת מרובה על האוכל ועל הידות ור' אבא דאמר בוצר אין לו ידות אבל קוצר יש לו ידות כתנאי הוא דהא ת"ק א' אין לו ידות לרב מנשיא מי לימא תנאי הוא דהא אחרים אומרים יש לו ידות. **ודחה** לא לעולם אפילו אחרים מודו דהקוצר לסיכוך אין לו ידות והכא כגון שקצרן לאכילה. שצריך להיד כדי להיות תופס בהן אוכל לפיכך כמו האוכל הן חשובין להכניס הטומאה וכבר פרשנוהו דין הידות בפרק העור והרוטב וכיון שקצרן לאכילה אע"פ שנמלך עליהן לסיכוך תורת הידות לא זזה מעליהן. **ואקשינן** אי הכי אפילו לרבנן לא בטלה טומאה מינייהו דהא קיי"ל דלא בטלה טומאה במחשבה ואמאי (מטהר) דתנן בפרק כ"ה בכלים כל הכלים

מסורת הש"ס עם הוספות

א) עיין תוס' חולין קכט. ד"ה בית, ב) שבת נב: ודף נח: כלים פכ"ה מ"ט קדושין נט. [מנחות סט.], ג) עיין אהלות פ"ח מ"א ומ"ג, ד) לקמן דף יז., ה) ב"ב יט:, ו) לעיל יב ע"א.

הגהות וציונים

א] גי' הרי"ף והרא"ש א"ר אבא **א"ר שמואל** וכ"ה בכת"י ולפי"ז צ"ל לקמן ואמר ר' אבא (בית יצחק): ב] [צ"ל **אמר** אפילו] (גליון): ג] גי' רש"י **דנמצייה** לחמריה והיא היא (מנחת יהודה): ד] בט"ז העתיק **ופיו** רחב (וכ"ה ברבינו ירוחם נתיב ח ח"א): ה] רש"ל מ"ז (גליון): ו] צ"ל **כך פירש** (באה"מ): ז] צ"ל לפרש מדרבנן **הוא** דאי חשיבי אהל **מדאורייתא לענין** הבאה (רש"ש): ח] צ"ל אבל **הכא** לא שייך (ר"ש מדעסוי, בארות המים): ט] צ"ל **הרזיפי** (מראה כהן עיי"ש):

לעזי רש"י

יונק"ש. פירוש כלי מצודות (שצדין בהם דגים קטנים) שעושין בגומא. טינב"ש. פירוש דקות (רש"י בראשית מא, ג).

חשק שלמה על ר"ח

א) נ"ל ומשלשלין אותן מהנה ומהנה בגג וקושרין עוד קצותן שלא יפרדו מלמטה וכ"ה בערוך ערך נרף א' ע"ש: